

Säveltäjä Timo-Juhani
Kyllösen haastattelu

Paremman maailman puolesta

Timo-Juhani Kyllönen tunnustautuu avoimesti hyvyyden puolesta-puhujaksi tai pikemminkin hyvyyden säveltäjäksi. Hän ammentaa luomisvoimansa Jumalasta, luonnosta ja kosmisesta positiivisesta energiasta. Hänen teemansa on "hyvyys pitää maailman koossa". Viimeaikaisissa sävellyksissä on myös yhä vahvempi yhteiskunnallinen sanoma.

TERTTU SEPPÄNEN

Alkusyksyllä 2006 tapasin säveltäjä Timo-Juhani Kyllösen hänen kodissaan Espoossa ja keskustelimme säveltäjän musiikista, työstä ja elämänfilosofiasta. Tämän keskustelun pohjalta syntynyt teksti Hyvyyden evankelista on luettavissa netissä sivuilla www.uusisafiiri.fi (Uusi Safiiri 2/2006) http://www.via.fi/tiedostot/US-2-06-Hyvyyden_evankelista.pdf sekä englanniksi http://www.via.fi/tiedostot/US-2-06-Evangelist_of-Goodness_en.pdf. Sekä säveltäjän kotisivuilla www.timo-juhani.kyllonen.com.

Nyt tarkoituksemme on päivittää tilannetta, mitä on tapahtunut seitsemän vuoden aikana ja mitä säveltäjälle kuuluu? Miltä tuntuu nyt

Olin ajatellut ja toivonut, että oman maankin yleisö ottaisi oopperani hyvin vastaan, ja niinhän se otti.

kun takana on juuri Savonlinnan oopperajuhlilla esitetyn Norppaoopperan maailman kantaesitys? Istumme jälleen Timo-Juhanin kanssa Espoossa keltaisen omakotitalon rauhassa, vaimo Catharina osallistuu opettajien suunnittelupäivään koulujen alkamisen lähestyessä, vanhemmat tyttäret Aurora ja Olivia ovat Kerimäellä musiikkikurssilla ja nuorin tytär Sabina Pohjanmaalla mummon luona.

Mitkä ovat nyt tunnelmat?

Timo-Juhani Kyllönen toteaa: Nyt tuntuu hyvältä, Norppaooppera sai hyvän vastaanoton Savonlinnan oopperajuhlilla. Sain onnitteluja ja hyvää palautetta esityksen jälkeen aivan tuntemattomiltakin ihmisiltä. Kun menimme perheeni kanssa Saima-kahvilaan syömään oopperan kantaesityksen jälkeen, siellä oli samaan aikaan kolme lapsiperhettä, jotka olivat myös olleet oopperassa. He tulivat kaikki kiittämään. Ei heillä olisi ollut mitään syytä siihen, minulle he olivat aivan uusia tuttavuuksia.

Ja hän jatkaa: Nämä Savonlinnan oopperajuhlat ovat kansainväliset. Olin toivonutkin, että oopperani herättää positiivisia tunteita luontoa ja eläintensuojelua kohtaan, niin että lapset ja nuoret kasvavat luonnon ja ympäristön puolustajiksi. Tuli tunne, että se sanoma, joka tässä oopperassa on, meni perille. Eivät lapset olisi siellä muuten reagoineet niin positiivisesti. Kuului hyvä-hyvä-huutoja, kun nousin lavalle. Tämä viides oopperani oli ensimmäinen, joka esitettiin Olavinlinnan päänäyttämöllä. Historiallinen hetki minulle, olin todella onnellinen ja iloinen, ei säveltäjä mitään suurempaa iloa ja onnea saa kuin sen, että yleisö pitää, ja että kriitikotkin ovat myös pitäneet. Sydäntä lämmitti, miten hyvin ihmiset ottivat vastaan.

Elämänkoulun polku

Elämänkoulunsa polusta säveltäjä kertoo: Periaatteessa elämä menee eteenpäin ja minä jatkan tätä elämää henkisen tien kulkijana. Py-

rin kehittämään itseäni henkisesti eteenpäin. Niinhän se on, että pitäisi pyrkiä kehittämään itseänsä niin, että olisi parempi ihminen. Niitä puutteitahan minä olen tässä vuosien varrella tutkinut ja olen katsonut itseäni, että mitähän voisin parantaa itsessäni, että kanssaihmiset lähelläni voisivat hyvin ja itse voisin hyvin. Jos olen tasapainossa itseni kanssa, niin se vaikuttaa ympäristööni, toisetkin voivat hyvin. Tämä itseen tutustuminen on jatkunut edelleen, olisihan surullista jos olisin aivan sama kuin seitsemän vuotta sitten. Filosofisesti sanoen, dialektiikan termejä käyttäen, istumme kaikki samassa veneessä ajanvirrassa, joka vie meitä eteenpäin. Kaikki vaihtuu ajan myötä, maisevat vaihtuu, ihmisetkin kenties vaihtuu eikä kukaan voi varmasti tietää kuka meistä rantaantuu 50 vuoden jälkeen. Täytyy myöntää, että mitä vanhemmaksi tulee niin aidot ystävät vähenee. Ne jotka todella on todella aitoja ystäviä niin heitä on aika vähän. Onneksi, uusia aitoja ystäviäkin on löytynyt viime vuosina. Tämän asian on joutunut tajuamaan. Ei niitä aitoja ystäviä olekaan paljon, niinkuin joskus aiemmin kuvitteli. Silmät ovat avautuneet näkemään vähän selkeämmin. Kun olen idealisti, niin uskon rakkauden sanomaan, että kaikkien pitäisi rakastaa toisiaan ja osoittaa myötätuntoa toisiaan kohtaan, silloin tämä maailmakin olisi parempi. Tottakai uskon edelleen tähän samaan ajatukseen, mutta vaikka kuinka paljon haluaisimme antaa hyvää ihmisille, eivät kaikki pysty ottamaan sitä vastaan. Toisin sanoen en minä voi olettaa, että kaikki ovat samalla henkisellä värähtelytasolla. Eihän semmosta voi odottaakaan. Mutta olen oppinut, että pitää valita, kenen kanssa on tekemisissä, ettei tuhlaa aikaansa.

Säveltäjänä on tapahtunut paljon

Puhelias Timo-Juhani Kyllönen kertoo vuolaasti matkoistaan, sävellyksistään, konserteistaan ja yhteistyökumppaneista maailmalla: Säveltäjänä minulle on tapahtunut aika paljon. 2003 Pietarissa Filharmonian isossa konserttisalissa

oli harmonikkakonserton Venäjän kantaesitys. Pietarin Cappella Symphony Orchestran johtaja Alexander Chernushenko sanoi silloin, että pitäisi järjestää sävellyskonsertti minulle. Hän piti lupauksestaan kiinni ja todella järjesti minulle sävellyskonsertin orkesterinsa omassa Glinka-salissa Eremitaasin vieressä 2007. Tässä yhteydessä Alba Records teki orkesterisävellyscd-levyni. 120 muusikkoo soitti neljä orkesteriteostani: ensimmäisen sinfonian Op. 8, harmonikkakonserton Op. 60, Lichtenthal-runoelman, Valon laakso Op. 43 ja neljäntenä Conserto grosson Op. 65. Sain tosi lämpimän vastaanoton yleisön ja orkesterin taholta. Pietarilaiset todella pitivät orkesterisävellyksistäni. Ajattele kun mä istun siellä studiossa ja pyydän orkesteria tekemään enemmän crescendoa jossain kohtaa teoksessani niin kaikki 120 muusikkoo veti innolla enemmän crescendoa, olihan se hieno tunne. Lopputuloksena loistava: orkesteri ja kapellimestari maailman huipuluokkaa ja sali erinomainen akustiikaltaan. (Alba-records, ABCD-278: Timo-Juhani Kyllönen A Finnish Composer in St Petersburg).

Roope-poika joka ei uskaltanut pelätä – ensimmäinen ooppera

Muistelemisen jatkuu: Ja sen jälkeenhän taisi olla se Roope-poika joka ei uskaltanut pelätä Op. 76, ensimmäinen koko perheen ooppera Leena Laulajaisen librettoon, muistaakseni se oli 2007. Oopperabuumi lähti liikkeelle tästä Roope-Oopperasta. Se esitettiin Martinus-salissa Vantaalla, lauluoopperastudiossa. Tein siihen kaiken itse, kun tuotantoon tietenkään ei ollut rahaa, ei sitä olisi muuten voinut toteuttaa. Tein itse stemmat, pianopartituurit, hankin orkesterin, toimin intendenttinä, säveltäjänä, nuottigraafikkona, organisaattorina ja tuottajana yhdessä tämän Suzuki-oopperastudion kanssa. Johdin myös itse oopperan. Mutta sain myös perusteellisen sisäisen näemyksen kantapään kautta siitä, miten ooppera tehdään, kun kaikki piti tehdä itse. Se oli raskas prosessi. Ooppera sai kyllä hyvän vastaan-

Olen idealisti, uskon että kaikkien pitäisi rakastaa toisiaan ja osoittaa myötätuntoa toisiaan kohtaan, silloin tämä maailmakin olisi parempi.

oton, lapset tykkäsivät siitä. Aistin jo silloin, että minulla on kontakti lapsiin, lapsiyleisöön ja koko perheeseen. Ensimmäinenkin kontakti oli myönteinen, lapsilta tuli piirustuksia ja kirjoituksia, ne olivat myönteistä palautetta minulle säveltäjänä.

Amor Vivus – elävä rakkaus

Kuopion kaupunginorkesteri kantaesitti 2007 tämän tilaamansa eroottisen espanjankielisen sarjan Amor Vivus, joka on sävelletty Maritza Núñezin tekstiin. Johtajana oli Atso Almila ja baritonina Juha Kotilainen. Tämä oli myös tärkeä etappi sen jälkeen kun viimeksi tavattiin. Matti Rossi teki suomennoksen, ja teos esitettiin suomeksi. Siitä tehtiin myös radionauha, joka vasta nyt on tulossa ulos, koska sopimus on saatu vihdoinkin aikaiseksi Kuopion kaupunginorkesterin ja Ylen kesken. Puoli tuntia kestävä teos on odottanut, että se tulisi julkisesti radiossa esitetyksi. Nyt se on valmis. 2008 maaliskuussa johdin oman sävellyskonsertin Costa Ricassa. Konsertin järjesti San José Bach-Akatemian orkesteri ja kuoro yhteistyössä USA:n kulttuurikeskuksen kanssa.

Missa Festiva

Missa Festiva oli tavallaan unelmien täyttymys, koska olin aina haaveillut että voisin säveltää 5-osaisen messun. Se oli Espoon Tuomiokirkon Urkuyö ja Aaria -festivaalin tilausteos Espoon kaupungin 550-vuotisjuhlaan. Kansallisoopperan orkesteri, kapellimestari Kari Tikka, Nove-nakuoro ja oopperan solistit Sauli Tiilikainen, baritoni ja Nina Vihervaara, sopraano esiintyi-

vät Missa Festiva Op. 78 kantaesityksessä 7. 8. 2008. Syksyllä 2011 johdin itse Missa Festivani Inkoon kirkossa, jossa esiintyi johtamani Esbo Kammarkör ja Västranylands-kammarkör, Collegium Musicum orkesteri, tyttäreni Aurora Kyllönen, sopraano ja Olli Tuovinen, baritoni. Sen konsertin ensimmäinen Kyrie-osa on muuten nähtävissä You Tubessa. Kun laittaa nimeni hakulaitteeseen, niin sieltä löytyy.

Sacral Music

Silloin syksyllä 2008 esitettiin myös muita hengellisiä laulujani ja päätin jo Urkuyö ja Aarian järjestämän sävellyskonserttini yhteydessä 2008, että olisi hienoa tehdä levy, jossa olisi mm. näitä urkusooloja (Kolme Alleluiaa) ja urkusäestyksellisiä hengellisiä vokaaliteoksiani. Se edustaa toista linjaa musiikissani, minulla on oopperoita, sinfoniaorkesteriteoksia, filmimusiikkia ja sitten olen säveltänyt myös hengellisiä ja Raamattuun perustuvia sävellyksiä. Hengellisyys sielussani on tosi tärkeää minulle ja tämän levyn julkaiseminen joulukuksi 2010 oli minulle todella upea hetki. Teos on äänitetty Turussa Pyhän Mikaelin kirkossa, koska Sibelius-Akatemian urkujensoiton professori Kari Jussila oli sitä mieltä, että tarvitaan isot, romanttiset urut. Levyllä esiintyy Karin lisäksi maan huippumuusikoita, ja olen siitä kiitollinen. Levy on läpileikkaus hengellisen musiikin tuotannostani. On kiinnostavaa, että näitä minun hengellisiä sävellyksiäni mm. Ave Mariaa Op. 13 ja Lux aeterna Op. 39 on soitettu Ylen hartaissa sävelissä monta kertaa julkaisemisen jälkeen. Ovat valinneet nykysäveltäjän teoksia sinne, vaikka olisivat voineet aivan hyvin va-

Timo-Juhani Kyllönen, Teatro Britanicon johtaja Maria Elena Herrera ja libretisti Maritza Núñez Miksi juuri minä? -oopperan kantaesityksen jälkeen Teatro Britanicossa Limassa.

Kapellimestari José Luis Aranda ja Timo-Juhani Kyllönen Gran Teatro Fallan konserttisalissa Cádizissa juuri ennen Trumpettikonsertin kantaesityksen alkua.

lita konservatiivisemminkin. Tämä ilahduttaa minua paljon.

Kuninkaiden kirja – toinen ooppera

Olen havainnut, että minulla on tärkeä tehtävä koko perheen oopperan puolella, koska niitä ei ole tehty riittävän paljon. Myös toinen oopperani oli koko perheen ooppera. Kuninkaiden kirja Op. 30/79, joka sai kantaesityksensä Cádizissa Espanjassa Manuel de Fallan teatterissa yhteistyössä musiikkiteatteri Kapsäkin ja baritoni Juha Kotilaisen kanssa vuonna 2009. Sen espanjankielisen libretin kirjoitti Maritza Núñez, ex-vaimoni. Hänen kanssaan minulla on jatkunut edelleenkin hedelmällinen luova yhteistyö. Espanjan musiikinhistoriassa tämä oli ensimmäinen koko perheen ooppera, joka myös on esitetty Espanjassa. Cádizin kaupunki tuotti tämän oopperan ja laittoi siihen ison summan rahaa kaupunkinsa budjetista. He uskoivat tähän yhteistyöideaan ja olivat sitä mieltä, että tällainen oopperaprojekti on tärkeätä toteuttaa Suomen ja Espanjan kulttuurivaihtosopimuksen puitteissa. Sielläkin tarvittiin avaus koko perheen oopperamaailmaan. Cádizin kaupunki nimitti minut nimikkosäveltäjäksi viideksi vuodeksi (2009–13). Siellä oli myös koululaisnäytäntö ja kaikki Cádizin koulut olivat siellä päiväesityksessä edustettuina. Se oli valtavan upea kokemus, ooppera sai

hyvän vastaanoton Cádizissa keväällä 2009 ja saman vuoden syksyllä se sai myös lämpimän vastaanoton Sellosalissa Espoossa, Suomen kantaesityksen yhteydessä. Hyvinkään kaupunginorkesteri oli soittamassa ja espanjalainen kapellimestari José Luis Aranda johti täällä myös.

Tango solo – kolmas ooppera

Kolmas ooppera 2011 oli Tango Solo Op. 82, joka on aikuisille suunnattu kamariooppera. Se kertoo Argentiinan diktatuurista ja Nicoleta, hylätystä naisesta Buenos Airesin yössä. Libretto on Maritza Núñezin kirjoittama. Idean tarinaan hän sai Buenos Airesissa 2003 nähtyään kadulla sekavanolaisen naisen koira seuranaan. 13 kohtausta sisältävässä oopperassa on traagisten tunteiden lisäksi myös kepeää elämäniloa ja toivoa paremmasta, kaipuuta vapauteen ja rakkauteen. Oopperan ohjauksesta vastasi Vilppu Kiljunen ja pääroolin lauloi Riikka Hakola, jolle ooppera on sävelletty mittatilaustyönä. Tango Solo ei ole tangokavalkadi, vaan enemmänkin klassisen taidemusiikin tangoa. Ooppera sai hyvän vastaanoton ja esim. Helsingin Sanomiin Hannu-Ilari Lampila kirjoitti hyvin myönteisesti oopperasta.

Trumpettikonsertto "Cádiz 2012"

Trumpettikonsertto liittyi Cádizin kaupungin itsenäisyyteen liittyvän perustuslain 200-vuo-

Säveltäjä Timo-Juhani Kyllönen presidentti Tarja Halosen ja kapellimestari Jose Luis Arandan kanssa Trumpettikonsertin jälkeen illallisella Cádizissa.

tisjuhlaan. Tulin Perusta neljännen oopperani kantaesityksestä viime lokakuussa ja heti kohta piti lähteä Cádiziin Espanjaan. Cádizin kaupunki oli tilannut minulta sävellyksen ja kapellimestari José Luis Aranda toivoi nimenomaan että kokoonpano olisi trumpetti ja orkesteri. Niin sävelsin Trumpettikonsertton Cádiz 2012 Op. 84 (2011).

Trumpettikonserttoni sai siis kantaesityksensä kuukautta myöhemmin. Kuudes päivä lokakuuta oli kamarioopperani Miksi juuri minä? Op. 85 kantaesitys Perussa ja kuukautta myöhemmin, kuudes päivä marraskuuta, oli vuorostaan Trumpettikonsertton kantaesitys Cádizissa. Presidentti Tarja Halonen oli siellä tapahtuman suojelijana ja sain kunnian istua häntä vastapäätä Cádizin kaupungin pormestarin tarjoaman illallisen yhteydessä ja sain mahdollisuuden jutella Tarja Halosen kanssa koko illan. Hän on nähnyt myös säveltämäni Kuninkaiden kirja -oopperan ja Tango solo -oopperani, ja nyt viimeiseksi sitten hän oli kuuntelemassa Trumpettikonserttoani Cádizissa. Onhan se hieno kunnia, että Suomen presidentti on kuullut kolme kantaesitystäni.

Hän on kiittänyt lämpimästi Trumpettikonsertton, Kuninkaiden kirja -oopperani ja

myös tämän Tango solo -oopperani jälkeen. Monologioopperani oli tehnyt häneen suuren vaikutuksen. Musiikkini oli hänen mielestään emotionaalisesti latautunutta ja dramaattista ja se oli koskettanut häntä syvästi.

Miksi juuri minä? – neljäs ooppera

Tämä neljäs ooppera kertoo koulukiusaamisesta: Miksi juuri minä? Op. 85. Sävelsin sen, kun jouduin odottamaan Norppaoopperan librettoa Iida Hämeen-Anttilalta puoli vuotta. Teatro Británico Limasta oli tilannut minulta tämän kokoperheen oopperan. Päätin, etten voi laakereilla lepäillä, pakkohan minun on töitä tehdä ja niin sävelsin sen sitten ennen Norppaoopperaa. Tein siis kaksi oopperaa puolentoista vuoden sisällä. On tämä ollut semmonen tahti että huh-huh, puhti on nyt aika vähissä. Ihme kyllä, että pystyin säveltämään ne kummatkin valmiiksi ajoissa. Miksi juuri minä? herätti suurta keskustelua, koska se kertoo koulukiusaamisesta ja aihe on kaikkialla maailmalla ajankohtainen, myös Perussa. Libretto tähän oopperaan on myös Maritza Núñezin kirjoittama. Limassa oli yhdeksän varsinaista suunniteltua esitystä. Teatro Británico on British Councilin alainen ja sen rahoitus

tulee osittain Britanniaista. Heillä oli aivan upea teatteri, lavastukset ja kaikki oli viimeisen päälle tehtyä. Teatteri järjesti internetiin ja mm. YouTubeen haastattelut. Myös kaikki lehti-, TV- ja radiohaastattelut he todella järjestivät ammattitaidolla. Kamariooppera sai loppujen lopuksi kaiken kaikkiaan 15 esitystä. Esityksiä jatkettiin kuukaudella, siis kuusi ylimääräistä esitystä. Espanjankielinen koko perheen ooppera Perussa. Kyllä tämän jälkeen tuli hyvä fiilis.

Tammikuun 17. päivänä 2014 tämä ooppera saa Suomen kantaesityksensä Sellosalissa Espoossa. Juvenalian oopperastudio tulee tekemään sen suomenkielisenä. Toivottavasti se herättää paljon kiinnostusta täällä Suomessakin.

Peru on muuttunut

Monia matkoja Peruun tehnyt ja siellä aikoinaan jopa yhtämittaa neljä kuukautta asunut säveltäjä innostuu kertomaan, miltä Peru nyt vaikuttaa: Vaikka luullaan että Peru on kehitysmaa, niin ei se nykyään enää pidä paikkaansa. Yllätyin, kun tulin 15 vuoden jälkeen sinne. Minulla oli Limassa sävellyskonsertti 15 vuotta sitten. Olin siellä kaksi viikkoa valvomassa oopperan harjoituksia, kun onneksi Suomen suurlähetystö sponsoroi matkaa. Nyt totesin Limasta, että onpa kaikki muuttunut parempaan suuntaan: on puhdasta kaduilla ja on paljon uusia rakennuksia. Köyhyyttä ei enää näkynyt samalla tavalla kaduilla kuin 15 vuotta sitten. Siellä on öljyä ja luonnonvaroja, eivätkä perulaiset tästä syystä olekaan enää samalla tavalla köyhiä kuin aikaisemmin, mutta onhan se toisaalta edelleen kehitysmaa. Siellä on enemmän köyhiä kuin rikkaita ihmisiä, se on aivan selvä. Ero köyhien ja rikkaiden välillä on huomattavasti suurempi kuin Euroopassa, tämä asia pitää mielestäni muistaa joka tapauksessa.

Vauhdikas vuosi ja Lontoon performanssi

Onhan tässä ollut tapahtumarikas vuosi (2012–2013) viime syksystä lähtien; Perussa kamari-

oopperani Miksi juuri minä? Op. 85 kantaesitys, (olin Limassa pari viikkoa), sitten kuukautta myöhemmin 2012 Espanjassa Trumpettikonserttoni Op. 84 Cádiz 2012 kantaesitys ja sitten tuli tämä Party for Freedom -projektin ensimmäisen osan Civilization kantaesitys Liverpoolissa Englannissa viime vuoden lokakuussa.

Viime vuoden 2012 alussa, tammi-, helmikuun aikana, sain mahdollisuuden työskennellä Konesäätiön stipendiaattina upeassa Saaren kartanossa Mietoisissa. Siellä oli samanaikaisesti neljä ulkomaalaista taiteilijaa ja neljä suomalaista taiteilijaa. Sävelsin siellä mm. tätä koulukiusaamisesta kertovaa kamarioopperaa ni Miksi juuri minä? Op. 85 ja Savonlinnan Oopperajuhlien tilaamaa Norppaoopperaa Op. 86 (kantaesitys 20.7.13 Olavinlinnassa).

Saaren kartanossa tutustuin englantilaiseen performanssitaiteilija Oreet Asheryyn, joka kiinnostui musiikistani ja tilasi minulta omaan performance DVD-elokuva-esitykseensä 35 minuuttia musiikkia. Neliosainen kamarimusiikkisarjani Party for Freedom Op. 87 tuli vähän yli tunnin kestävään DVD-elokuvaan, jonka kantaesitys oli Lontoossa vappupäivänä 1.5.2013. Kahdeksan muusikkoa mm. Lontoon filharmonikoista oli kantaesittämässä teostani, jota itse johdin Millbank Media Centerissä. Sen yhteydessä näytettiin isolla valkokankaalla Oreet Asheryn DVD-performance-elokuva, meidän elävien muusikoiden säestämänä esityksenä.

Tähän samaan Party for Freedom -DVD:hen olivat kaikki muusikkoyhtyeet omilla tahoillaan tehneet etukäteen nauhoitetut omat musiikkiraitaesitykset. Työstimme yhdessä Oreet Asheryn kanssa Espoon kodissani viisi päivää minun sävellyssuuttani DVD-elokuvaan. Lontoon kantaesityksessä lavalla oli Morgan-niminen rock-soul bändi vasemmalla puolella, oikealla puolella Wolf-niminen naispunkbändi ja keskellä oli tämä klassista nykymusiikkia edustava kahdeksan muusikon kamariorkesteri, jota johdin kantaesityksessä. Tämä on Oreetin mukaan ensimmäinen ker-

Suomalaisen säveltämän oopperan kantaesitys Olavinlinnassa on aina suuri tapahtuma.

ta, kun DVD-performance-elokuvaan on sävelletty klassista nykysäveltäjän tekemää musiikkia. DVD-performance-elokuva ja Party for Freedom kahdeksan performansitaiteilijan esitykset jatkuivat kaksi kuukautta, 23.6. saakka Lontoossa eri kirkoissa ja konserttisaleissa. Syyskuun alusta DVD-performance-elokuva pyörii kaksi kuukautta Kööpenhaminan keskustassa sijaitsevassa museossa.

Johdan itse kahdeksan huippumuusikon orkesteria Suomen kantaesityksessä Hippolyte Valokuvagalleriassa Helsingissä 3.10. ja samoin esityksissä 4. ja 5.10.2013. Teoksessa Party for Freedom on mukana alastomuutta ja se on kielletty alle 18-vuotiailta. Siinä puolustetaan homojen ja lesbojen oikeuksia Euroopassa. Tässä on hyvin tärkeä yhteiskunnallinen sanoma ja

sen tähden olen tehnyt aivan toisenlaistakin musiikkia Norppaoopperan ohella.

Norppaooppera – viides ooppera

Minulle tuli puhelinsoitto Savonlinnan oopperajuhlien johtajalta Jan Hultinilta syksyllä 2011. Hän sanoi, että haluaisi tavata minut. Ja sitten hän kertoi täällä Helsingissä lounaan yhteydessä: ”Sinut on valittu avoimen säveltäjähaun perusteella sen tulevan Norppaoopperan säveltäjäksi. Se esitetään Olavinlinnan päänäyttämöllä ja esitykseen tulee iso sinfoniaorkesteri, iso 80 hengen oopperajuhlakuoro ja tanssija-akrobaatteja.” Sitten matkan varrella tapahtui muutoksia. Lopputulos oli kuitenkin hyvä. Esityksessä oli lopulta 16 laula-

Säveltäjä Timo-Juhani Kyllönen seuranaan Norppaoopperan pääosan esittäjä Minna-Liisa Värele (Lumi-norppa) ja Niina Keitel (Sipi Simpukka).

jaa sekakuoro Key Ensemblestä ja 20 laulajaa Savonlinnan oopperajuhlien lapsi- ja nuorisokuorosta. Molemmat kuorot lauloivat upeasti.

Oopperaa myös lyhennettiin jonkin verran alkuperäisestä versiosta. Toivon hartaasti näkeväni Norppaoopperan täyspitkänä tulevaisuudessa, kestoiltaan sellaisena millaiseksi sen alunperin sävelsin.

Olin juuri saanut Miksi juuri minä? -kamarioopperan loistavan vastaanoton Perussa. Seuraavaksi tuli Savonlinna ja tämä Norppaoopperakin oli onneksi myös suuri menestys. Olin ajatellut ja toivonut, että suomalaisetkin tykkäisivät oopperoistani ja että oman maankin yleisö ottaisi hyvin vastaan, ja niinhän se otti.

Suomalaisen säveltämän oopperan kantaesitys Olavinlinnassa on aina suuri tapahtuma, ei suomalaisia oopperoita ole joka vuosi kantaesitettävänä, onhan se siinä mielessä iso juttu. Tuntee siltä, että se täytti jonkun tärkeän tehtävän suomalaisen musiikin viitekehyksessä. Ei kaiken musiikin pidä olla sellaista, mitä tulee joka koväänisestä, ts. sitä amerikkalaista viihdemusiikkia. Toivon hartaasti, että Norppaoopperalla olisi suuria tunteita ja ajatuksia heijastava merkitys, jos se herättää lapsissa kiinnostusta nykymusiikkia, klassista musiikkia ja oopperamusiikkia kohtaan.

Se värimailma mikä nyt oli nähtävänä Norppaoopperan Olavinlinnan esityksessä, ei olisi voinut toteutua muussa tilassa. Aiemmat oopperajuhlien toteuttamat lasten oopperat ovat olleet pienemmille orkestereille sävellettyjä ja ne on esitetty Savonlinnasalissa.

Norppaooppera on koko perheen ooppera kaikilla oikean oopperan mausteilla, solistit ja kuoro olivat huippuluokkaa, ja samoin ohjaaja ja koreografi. Kokonaisuus vaikutti sekä musikaalisesti että visuaalisesti toimivalta. Siitähän mainitsi myös Samuel Tiikkaja kritiikkinsä loppukommentissa Helsingin Sanomissa. To-

Norppaooppera

Yksinäytöksinen ooppera, joka perustuu alakoululaisille järjestetyn käsikirjoituskilpailun voittajan, Helsingin eurooppalaisen koulun 3–4 -luokkalaisten, tarinaan ”Lumi ja ilmastonmuutos”. Tarinan on muokannut oopperalibretoksi Iida Hämeen-Anttila ja säveltänyt Timo-Juhani Kyllönen.

Tarinan ydin lyhyesti on: kesä Saimaalla tuntuu vain jatkuvan eikä syksy ota tullakseen, talvesta puhumattakaan. Ovatko saimaanorppien pesinnän kannalta tärkeät jää- ja lumipeitteet vaarassa jäädä kokonaan pois? Syytä tähän kaikkeen lähtevät selvittämään neuvokas Lumi-norppatyttö ja hänen ystävänsä läksä Särki ja Sipi Simpukka ja he matkaavat syvälle Kuoleman kaivoon neuvottelemaan Tuulen Kuninkaan kanssa. Katso www.norppaooppera.fi

Norppaooppera oli ensimmäinen Savonlinnan Oopperajuhlien tuottama koko perheen ooppera, joka sai maailman kantaesityksensä 20.7.2013 Olavinlinnan päänäyttämöllä.

Timo-Juhani Kyllönen on säveltänyt Norppaoopperasta myös pidemmän version.

Helsingin Sanomien kriitikko Samuel Tiikkaja kirjoitti: ”Norppaooppera on tuotettu Oopperajuhlien korkean standardin mukaan. Laulajat ovat hyviä, lavastus ja puvustus ovat näyttäviä ja ohjaus on kekseliäs. Kaikki laulusolistit ovat kansallista huipputasoa, moni heistä Kansallisoopperan ja Oopperajuhlien laulajakonkareita.” Timo-Juhani Kyllönen on kirjoittanut värikästä musiikkia, jossa on vetäviä rytmejä ja eloisaa orkestrointia.”

Itä-Savon kulttuuritoimittaja Riitta-Leena Lempinen-Vesa kirjoitti: ”Timo-Juhani Kyllösen musiikki elää hyvinkin modernin ja viihteellisen välimaastossa, tarjoaa joskus hiljaista hipsutusta, paikoin kunnon rähinää tai laveaa jousisoundia. Muutaman kerran toistuva Norppalaulu on soljuva ja lämmin. Orkesteri on suuri, lyömäsoitinarsenaali melkoinen. Teos ei ole soittajille helppo: paljon nopeita kuvioita, vaihtuvia rytmejä, yllättäviä käännteitä.”

Timo-Juhani Kyllönen johtaa Lontoossa teostaan Party for Freedom, joka on performanssitaiteilija Oreet Asheryn tilausteos.

läkäs Särki (Juha Kotilainen, baritoni)
ja Sipi Simpukka (Niina Keitel, lyrinen
sopraano) päättävät lähteä ystävänsä
Lumi-norpan kanssa etsimään Tuulen
Kuningasta.

Timo-Juhani Kyllönen Olavinlinnassa seuranaan libretisti Iida Hämeen-Anttila (vas.), tanssija-akrobaatti Kristiina Janhunen (Kuutti) ja tenori Aki Alamikkotervo (Aurinko).

Minä olen Lumi- norppa!

Jos ette sitä tiedä!

Olen reipas ja rohkea norppa,

Olen kaunis ja nokkela!

Leikkisäkin olen, ja älykäs kuin mikä!

Olen harvinainen

ainutlaatuinen,

Mutta ainoa en halua olla!

Lumi-norppa, Norppaoopperan libretto,
Iida Hämeen-Anttila

Oopperan päähenkilöä Lumi-norppaa esitti Minna-Liisa Väreä, dramaattinen sopraano. Tanssija-akrobaatit Sakari Saikkonen (vas.), Sami Vartiainen (oik.) sekä pikkuinen Kuutti Kristiina Janhunen Lumi-norpan vieressä.

siaan, minulta tilattiin ooppera ja minä sävelsin koko perheen satuoopperan.

Lapset ja nuoret yleisönä

Olen ilahtunut, että lapset ja nuoret kuuntelevat esityksissä oopperoitani aivan hiljaa. Cádizissa koululaiset istuivat aivan hiljaa puolitoista tuntia, vaikka ulkona oli kaunis ilma. Vasta oopperan loputtua he taputtivat andalusialaisen flamencón tapaan, näin (Kyllönen taput-

taa malliksi). Espanjalaiset koululaiset todella pitivät oopperasta. Lehdissäkin luki, että sosiaalinen kokeilu oli täysin onnistunut. Tämän oopperan sanoma meni perille, musiikki ja tarina vangitsivat lasten ja nuorten huomion puoleksitoista tunniksi. Sama tapahtui, kun Kuninkaiden kirjan Suomen kantaesitys oli syksyllä 2009 Sellosalissa. Silloinen intendentti Helena Värri tuli sanomaan minulle, että oli ihmeellistä nähdä, kun koululaisnäytännössä kello kymmenestä puoli kahteentoista nyky-

musiikki piti nuoret ala- ja yläasteen oppilaat sekä lukiolaiset täysin keskittyneinä oopperaan. Oli hienoa nähdä, kun nykymusiikki puhutteli näin hyvin lapsia ja nuorisoa. Se musiikki oli niin mukaansa tempaavaa. Lapsilla ja nuorisolla ei ole ennakkoluuloja!

Ei ole tutkittu, ovatko nuoret ja lapset vastaanottavaisempia nykymusiikille kuin perinteisemmälle. Oli vaan mielenkiintoista nähdä se. Tämä oli todella kuin voitto. Oopperan sävelkieli on nimenomaan minun näköistäni

musiikkia ja sävelkieltä. Niinhän tässä Norppaoopperassakin on oma sävelkieleni ja se on nykymusiikkia. En minä ala mitään á la Walt Disneytä tai á la musikaalia kirjoittaa, vaan kirjoitin omannäköistäni musiikkia.

Kantaesityksen jälkeen entinen Savonlinnan oopperajuhlien johtaja Jan Hultin tuli heti onnittelemaan ja sanoi, että ooppera oli todella onnistunut. Hän on ollut tämän idean isä. Kyllähän siitä jäi hyvä tunnelma. Myös uusi Savonlinnan oopperajuhlien taiteellinen joh-

Äiti Norppa (Melis Jaatinen, mezzosopraano) laulaa Kuutille (Kristiina Janhunen, tanssija-akrobaatti):

Minne kuutti

Päänsä yöksi painaa?

Kuutin turkki

Vaaroilta ei suojaa.

Tule tule, lumipeite

Tule talvi suloinen

Tule tule kuutin uni

Kotikolo valkoinen.

Norppa Äiti, Norppaoopperan libretto,
Iida Hämeen-Anttila

taja Jorma Silvasti tuli onnittelemaan, ja sanoi että tämä oli tosiaan sekä lapsille että aikuisille suunnattu koko perheen ooppera.

Uuden jännitys

Timo-Juhani Kyllönen pitää kommunikointia ja vuorovaikutusta tärkeänä musiikin ulottuvuutena ja pohtii: On jännittävää, kun on uuden oopperan ensi-ilta. Kukaan ei ole kuullut sitä aikaisemmin, kukaan ei tiedä, miten yleisö reagoi siihen. On samanlaista, kun ihminen tapaa uuden ihmisen: Sanon nimeni, olen Timo-Juhani Kyllönen. Etkä tiedä minusta muuta kuin nimeni. Sitten alan kertoa omaa tarinaani, olen asunut Ruotsissa jne. Sinulle alkaa hahmottua pikku hiljaa, mikä se tämän ihmisen tarina on.

Musiikissa on sama juttu, jos et ole kuullut aikaisemmin jotain musikkia, etkä tiedä, kuka on säveltäjä, et tiedä, mikä on musiikin tarina. Ai Timo-Juhani Kyllönen. OK. Ooppera alkaa, ensimmäinen osa, lapset juoksevat alas alkusoiton alkaessa, en ole ikinä kuullut tätä aikaisemmin, kaikki on uutta. On suuri tapahtuma ihmisille, jotka istuvat siellä eivätkä ole kuulleet aikaisemmin tätä musiikkia. Se vaatii avointa mieltä.

Musiikillani voin tavoittaa sellaisen sielun, jonka sielunkielet värähtelee samassa harmoniassa oman sieluni kanssa. Kun mä kommunikoin sulle musiikillani ja haluan kertoa sulle tätä tarinaa, tätä musiikkia. Jos sä pidät siitä, niin sehän tarkoittaa että minä olen onnistunut tehtävässäni, olen pystynyt kommunikoimaan jotain syvällisempää, jotain sanatonta ja selittämätöntä. Onhan se onnen tunne tajuta tämä.

Uusi elämäntilanne

Olen nyt toisessa vaiheessa elämässäni ja perheessäni kuin seitsemän vuotta sitten. Olemme vaimoni Catharinan kanssa päässeet nyt uuteen elämänvaiheeseen: kaksi vanhinta tyttärtä Aurora ja Olivia muuttavat pois kotoa alkusyksystä. Aurora pääsi Turun konservatori-

oon opiskelemaan klassista laulua pääaineenaan ja Olivia pääsi teatterilinjalle samaan kouluun Karjaalle, jossa Aurorakin oli vuoden.

Kotona on ainoastaan 14-vuotias iltatahti Sabina. Hän kantaesitti pianoversion Norppalaulusta viime syksynä Kungsvägenin musiikki-instituutissa ja hän soittaa sen tänä syksynä Espoon kansainvälisillä musiikkiviikoilla nuorten konsertissa. Hänellä on piano pääsoittimena ja hän soittaa myös huilua. Sabina tykkää tosi paljon pianonsoitosta, huilusta ja laulaa kauniisti. Kaikilla kolmella tyttärelläni on kaunis lauluääni. Sabina haluaisi dramaturgiksi ja näyttelijäksi. Hänellä on pikkusen erilainen suuntaus mielessään. Olivialla ja Auroralla on niin selkeästi tavoitteena tulla oopperalaulajaksi. He haluavat laulaa ensisijaisesti klassista.

Sabina sanoo pyrkivänsä Kallion ilmaisu-aidon lukion. Hän on ollut teatteriryhmässä mukana, näyttelijälahjoja on kuten isälläänkin, naurahtaa tyytyväinen isä. Ja jatkaa: Kirjailijainainesta hänessä on myös, kirjoittaa koko ajan tarinoita.

Joo, sitten kun puhutaan terveydestä niin osallistuin sellaiseen kolmen viikon Aslak-kurssin, jonka Kela kustansi. Olen laihtunut 10 kg ja tämän avulla elämä on mennyt oikeaan suuntaan. Enkä aio enää ottaa takasin niitä kiloja, kun kerran pääsin eroon.

Töitäni ajatellen aion myös pikkuhiljaa vapauttaa itseni kuoroista. Johdan jouluun saakka Kirkkonummen naiskuoroa, mutta 2014 vuoden alusta minulle jää vain tämä Esbo Kammarkör, jota johdan. Minulla on haaveena, että pääsisin säveltämään jonnekin taitelijaresidenssiin ulkomaille esim. Berliiniin tai Roomaan, ja että voisin olla siellä pidemmän ajan, puoli vuotta tai ainakin kolme neljä kuukautta. Minulla on nyt yksivuotinen valtion taiteilija-apuraha, ja sen avulla pystyn säveltämään vähän tehokkaammin ja taloudellisesti rauhallisemmissa merkeissä.

Tulossa olevista tapahtumista on mainittava, että Espoon tuomiokirkon ruotsalainen seurakunta järjestää Kyllösen perhekonsertin 8.11.2013 Espoon kirkossa. Tyttäreni laulavat

mm. Norppalaulun ja Maria Kamchilina-Larionova säestää pianolla. Mukana on myös tanssija-akrobaatti Kristiina Janhunen. Seurakunta on kyllä osoittanut radikaalisuutta ottaessaan tanssija-akrobaatin kirkkoon esiintymään.

Sävellyksiä minulla on useita työn alla ja myös suunnitelmissa. Musiikkiteatteri Kap-säkki kantaesittää 2014 lapsille suunnatun kamarioopperan Sademetsä Maritza Núñezin tekstiin. Teatro Británico Limasta on tilannut nuorisolle suunnatun oopperan esitettäväksi 2015. Se tulee myös Maritza Núñezin tekstiin. Espoon Tuomiokirkon Urkuyö ja Aaria -festivaali on tilannut urkukonserton kantaesitettäväksi.

Timo-Juhani Kyllönen

1955 Timo-Juhani syntyi 1.12. Saloisissa Raahen lähellä
Kaksivuotiaana hän muutti vanhempineen Ruotsiin
Yhdeksänvuotiaana hän aloitti harmonikansoiton
11-vuotiaana syntyivät ensimmäiset sävellykset: valssi Kevätaamu (julk. Charlie-förlaget) ja Raahe-tango. Samoihin aikoihin voittoja eri kykyjenetsintäkilpailuissa.
14-vuotiaana oma orkesteri,
1973 muutto Suomeen
1974 ylioppilaaksi Helsingin Andra Svenska Lyceumista. Harmonikansoiton opinnot jatkuivat Espoon musiikkiopistossa Matti Rantasen johdolla. Varusmiespalvelu klarinetistina ja alttosaksofonistina Hämeenlinnan soittokunnassa.
1974–76 säestäjänä Hortto Kaalo -mustalais-orkesterin kiertueilla
1976–82 opiskelijana Moskovon Gnesin-instituutissa NL:n valtion 6-vuotisella apurahalla
1982–86 sävellyksen opiskelijana Moskovon Tsaiovski-konservatoriossa valtion apurahalla.
1986 paluu Suomeen ja Helsingin juhlaviikojen järjestämä sävellyskonsertti
1986 kiinnitys Sibelius-Akatemian musiikin-teorian, sävellyksen ja kamarimusiikin tunti-opettajaksi
Perhe: vaimo musiikinopettaja Catharina ja tyttäret Aurora, Olivia ja Sabina.
Freelance-säveltäjä
TV-henkilökuvadokumentit vuosina Harmonikaopissa Moskovassa 1982, Sävelopissa Moskovassa 1988 ja Maestro. Ihminen syntyy säveltäjäksi 1997.

väksi ensi kesän festivaaleilla. Norppaoopperan koreografi Sami O. Vartiainen ihastui musiikkiin niin, että meillä on suunnitelmissa koko illan baletti, joka pohjautuu scifitarinaan Star Trek. Samoin suunnitteilla on Via-Akatemian säätöön kanssa tilaus vokaaliteoksesta kamari-orkesterille/pianokvartetille ja baritonille Tuulikki Salosen tekstiin Aaltoin tarina.

Tulevaisuudessa haluaisin johtaa enemmän omia teoksiani sekä Suomessa että ulkomailla. Toivon myös, että voisin matkustaa ja verkostoitua maailmalla enemmän, kuin mitä olen voinut tehdä tähän saakka, tietenkin unohtamatta Suomea ja rakasta perhettäni. ●

Valittuja sävellyksiä

1984 Ensimmäinen jousikvartetto Op. 3.
In memory of Friend
Lapsikuorosarja nro 1. Op.7
Sinfonia nro 1. Op. 8
1999 Sinfoninen runo orkesterille
Lichtenthal Op. 43
1999 Helsinki Rhapsody Op. 50
Meren kaupunki Op. 52
2000 Promootiokantaatti Metsässä tuulee Op.54
Harmonikkakonsertto Op.60
Concerto grosso Op. 65
2001 Rosor Op. 57
Skumögt i mörkret Op. 42 (1997)
2004 Jousiorkesteriteos Dies Irae Op. 74
(2004 tsunamin uhrien muistoksi)
2007 Roope-poika joka ei uskaltanut pelätä Op. 75
2006 Munch-svit sekakuorolle Op.76
2007 Amor Vivus, Elävä rakkaus Op. 77
2008 Missa Festiva Op.78
(teksti Raamatusta) sopraanolle, baritonille, uruille, sekakuorolle, lyömäsoittimille ja jousille
2009 Kuninkaiden kirja Op. 30/79
2011 Tango Solo Op. 82
2012 Trumpettikonsertto Cádiz 2012 Op. 84
2012 Miksi juuri minä? Op. 85
2013 Norppaooppera Op. 86
Party for Freedom Op.87 4-osainen kamarimusiikkisarja samannimisestä DVD-elokuvasta

Lisätietoa: www.timo-juhanikyllonen.com